

«Пісенний вінок України»

Пісенна культура українського народу багатьма своїми джерельцями впадає в океан культури світової. Пісня колискова, весільна, лірична супроводжує нас від народження до останньої межі. Вона ріднить нас тремтливими своїми звуками, живе в душі кожної людини і, як вічне світло, осяває нам життя.

Особливу роль у цьому відіграє фольклор – виразник національного духу, неповторності та унікальності українського етносу.

Запропонована виставка покликана дати якнайширшу інформацію про роди і жанри українського пісенного фольклору.

1. Героїчний епос: думи, історичні пісні та народні балади

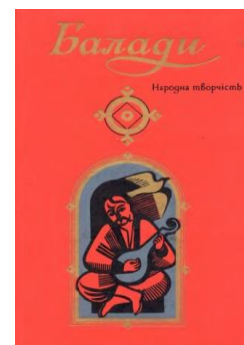
У піснях героїчного епосу емоційно і піднесено звучить усна історія українського народу, звитяжні й трагічні її сторінки, козацькі звичаї і вольниця, мужність і безкорисливість національних героїв.

Козак уособлює народнопоетичні уявлення про ідеальне, героїчне, оскільки, як ілюструє фольклорна пам'ять, ідеальним чином поєднує власні прагнення із громадськими, концентрує в собі активність та лицарську відданість меті. В особі козака втілено прагнення українського народу до духовної свободи, волі. Як правило, в піснях це людина особливого типу з високим почуттям патріотизму, самовіддана справі національного визволення, це герой, що понад усе любить волю, активна, дійова особистість.

Балади / упоряд. О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук. – К. : Дніпро, 1987. – 319 с. : іл.

У збірнику представлені класичні зразки українських народних балад, які яскраво відображають багатовікову історію, звичаї і мораль народу.

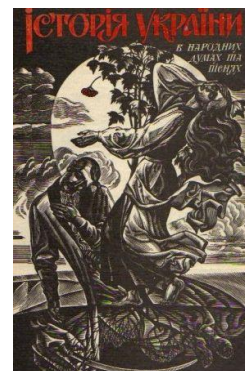
Для широкого кола читачів.

Григор'єв-Наш Никифор. Історія України в народних думках та піснях / Н. Григор'єв-Наш. – К.: Веселка, 1993. – 271 с. : іл.

Видання не має аналогів ні за побудовою, ні за зібраним історичним матеріалом. Карби героїко-драматичної долі українського народу тут постають крізь чесний голос невмирущої пісні, крізь відкриту душу правічної думи, в яких оживає історія України.

Книга буде корисною для учнів середнього та старшого шкільного віку.

Іваницький А. І. Історичний синтаксис фольклору. Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики / А. І. Іваницький. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 404 с. : ноти.

В роботі обстоюється принципово новий погляд на походження музики. Він полягає в урахуванні триєдності мислення, мови й музики.

Книга адресована науковцям, викладачам, студентам музичних академій, університетів.

Історія української музики. В 6 т. / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл. та етногр. ім. М. Т. Рильського. – К. : Наукова думка, 1989 – 1991.

Т. 1 : Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. / за ред. Л. Б. Архімович, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук. – 1989. – 448 с.

В цьому томі значну увагу приділено народній творчості. Для музикознавців, істориків, викладачів, студентів та шанувальників музичного мистецтва.

Лановик М. Б. Українська усна народна творчість : підруч. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. – К. : Знання-Прес, 2006. – 591 с.

Підручник написано на концептуально новій основі у роки незалежності України. В ньому представлено різножанровий фактичний матеріал, простежено розвиток народної творчості від її витоків до сучасності.

Орієнтований на студентів культурологічних, філологічних та інших гуманітарних спеціальностей.

Народні балади Закарпаття / у записах П. Лінтура ; вступ. стаття, упоряд. І. Сенька. – Ужгород : Карпати, 2013. – 208 с. : ноти.

Видання представляє найбільш типові, повні, яскраві, цікаві з історичного та літературно-естетичного боку твори українського фольклору Закарпаття з підготованими вірогідними мелодіями до текстів балад.

Для широкого кола читачів, учителів музики, самодіяльних та професійних виконавців.

Розлилися круті бережечки: українські народні пісні та думи / упоряд. О. Микитенко. – К. : Веселка, 1972. – 228 с. : іл.

У збірнику представлені найкращі зразки дум і пісень, які знайомлять з героїчною історією українського народу. Для середнього та старшого шкільного віку.

Українські думи та історичні пісні / упоряд. Д. М. Новиченко. – Донецьк : ТОВ ВКФ "БАО", 2008. – 288 с. : іл. ; ноти.

До видання ввійшли найпопулярніші історичні пісні та думи.

Адресоване всім шанувальникам народного пісенного спадку.

Українські народні пісні та думи / упоряд. Д. Есипенко. – К. : Т-во "Знання" України, 1992. – 96 с.

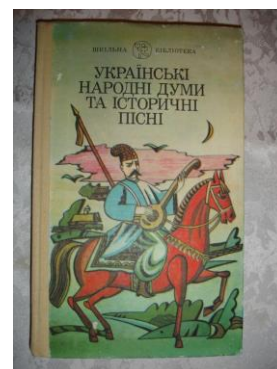
Збірник знайомить читача з давніми козацькими думами та історичними піснями.

Для широкого кола читачів.

Українські народні думи та історичні пісні : збірка / упоряд. О. Таланчук. – К. : Веселка, 1990. – 239 с. : іл.

До книги ввійшли неоціненні пісенні скарби українського народу, в яких відбито героїчні та драматичні події його історії.

Для середнього і старшого шкільного віку.

Додаткова інформація на сайтах:

Верменич Я. В. Історичні українські пісні [Електронний ресурс] / Я. В. Верменич // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2005. – 672 с.: іл.. – Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Istorychni_ukr_pisni

Матяш І. Думи як особливий жанр фольклору [Електронний ресурс] / І. Матяш // Автентична Україна : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://authenticukraine.com.ua/blog/dumi-ak-osoblivij-zanr-folkloru> (дата звернення: 02.12.2020). – Назва з екрану.

Українські балади [Електронний ресурс] // ЕТНОХАТА : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/ukrainskie-ballady/> (дата звернення: 02.12.2020). – Назва з екрану.

2. Народна лірика: родинно-побутові та календарно-обрядові пісні

Народна лірика, з огляду на її розмаїтість та історичну тривалість розвитку, має свої особливості: зв'язок з обрядом, народною драмою, грою; перевага особисто-емоційного в історично-конкретній інформації; активний відгук на події суспільно-політичного життя тощо. Це й обумовлює існування в лоні народної лірики пісень календарно-, родинно-обрядових, історичних, соціально-побутових, дум, балад.

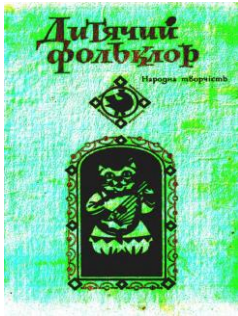
За цінністю пізнання духовної еволюції людства обрядові пісні не поступаються археологічним знахідкам. У родинно-побутових піснях крізь призму почувань однієї людини передається характер цілого народу.

Гарасим Я. І. Нариси до історії української фольклористики : навч. посіб. / Я. І. Гарасим. – К. : Знання, 2009. – 301 с.

У посібнику висвітлено наукові аспекти фольклористичного доробку найвідоміших дослідників усної народної творчості.

Для студентів філологічних спеціальностей.

Дитячий фольклор : збірник / упоряд. Г. В. Довженок. – К. : Дніпро, 1986. – 304 с.

До збірника увійшли кращі зразки колискових пісень та забавлянок, щедрівок, колядок, закличок та ін. Розраховано на широке коло читачів.

З фольклорної криниці Франкового села : народні пісні, перекази, спогади / запис і упоряд. О. Ф. Ошуркевича. – Луцьк : Волинська книга, 2007. – 167 с. : ноти.

Збірка містить зразки українських народних пісень з батьківщини Івана Франка – села Нагуєвичі Львівської області.

Видання розраховане на етномузикознавців, фольклористів, студентів філологічних спеціальностей.

Закувала зозуленька : антологія укр. нар. поет. творчості / упоряд. Н. С. Шумада. – К. : Веселка, 1998. – 510 с. : іл.

Антологію складають класичні зразки епічних, ліричних, побутових та календарно-обрядових пісень. У статтях перед розділами подано найважливіші поняття фольклористики, жанри, їх особливості та історичну долю.

Для старшого шкільного віку.

Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посіб. / А. І. Іваницький. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 520 с. : ноти.

Книга містить 480 зразків народної музики усіх жанрів та регіонів України. До пісень подаються коментарі й паспорти. Кожен розділ відкривається відомостями про жанри, роди, обрядовість, повір'я, особливості побуту.

Призначена для студентів, аспірантів, викладачів музичних спеціальностей.

Календарно-обрядові пісні : збірник / упоряд. Ю. О. Чебанюка. – К. : Дніпро, 1987. – 392 с. : іл. ; ноти.

До збірки увійшли веснянки, петрівки, колядки, щедрівки, русальні та купальські пісні, ладкання до худоби, пісні трудового року (засівальні, косарські, гребовицькі, жнивварські, обжинкові та ін.)

Для широкого кола читачів.

Лозинський Й. І. Українське весілля / Й. І. Лозинський. – К. : Наукова Думка, 1992. – 174 с.

У книзі подано перший і найпоширеніший у ХІХ столітті опис українського весілля з обрядовими піснями. Це одна з раних пам'яток української етнографії та фольклористики.

Для етнографів, істориків, фольклористів, філологів.

Пісні родинного життя : збірник / упоряд. Г. В. Довженок. – К. : Дніпро, 1988. – 359 с. : іл.

До збірника ввійшли кращі зразки народних пісень про кохання, сватання, заручини, віддавання, взаємини між родичами та сімейне життя, записані в різних регіонах України.

Додаткова інформація на сайтах:

Євтух Л. В. Урок. Усна народна творчість. Види родинно-побутових пісень. Родинно-побутові пісні [Електронний ресурс] / Л. В. Євтух // Всеосвіта : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/urok-usna-narodna-tvorcist-vidi-rodinno-pobutovih-pisen-rodinno-pobutovi-pisni-187258.html> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.

Календарно-обрядові пісні – українська література [Електронний ресурс] // Українська мова та література. Підготовка до ЗНО і не тільки : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/3482-kalendarno-obryadovi-pisni-ukrajinska-literatura> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану

Родинно-побутові пісні [Електронний ресурс] // Українська мова та література. Підготовка до ЗНО і не тільки : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://zno.if.ua/?p=3084> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.

3. Соціально-побутові, жартівливі пісні та коломийки

Розвитку суспільно-побутових пісень сприяли різні життєві події. Із плином часу в цих піснях можна спостерігати нашарування різних епох, що свідчить про те, що цей різновид народних пісень переплітався з багатьма жанрами та сюжетами народної пісенності. Людські почуття, веселощі та страждання залишилися майже незмінними протягом століть. Неоднорідна за жанровими ознаками соціально-побутова лірика відбиває настрої народу, викликані різними явищами суспільного життя.

Наймитські та заробітчанські пісні : збірник / за ред. О. І. Дея. – К. : Наукова думка, 1975. – 576 с. : ноти.

Збірник охоплює текстовий і музичний матеріал з усієї України.

Стане в пригоді музикознавцям, філологам, історикам.

Народні пісні з батьківщини Івана Франка / зібрав та упоряд. В. Сокіл. – Львів : Каменяр, 2003. – 407 с. : іл. ; ноти.

Основу збірки склали матеріали фольклористичного дослідження, проведеного у Ясениці, Урожі, Сільній і Нагуєвичах – рідних місцях великого І. Франка. Значна частина подається з мелодіями.

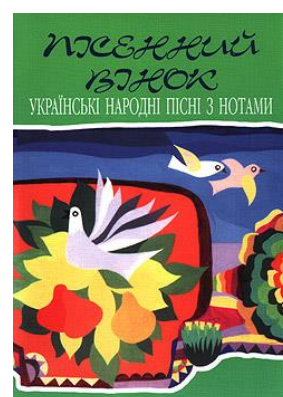
Для етномузикологів, фольклористів, літературознавців та лінгвістів.

Пісенний вінок: Українські народні пісні з нотами / упор.

А. Я. Михалко. – К. : Криниця, 2009. – 688 с. : іл. ; ноти.

«Пісенний вінок» – бо пісні в цій книзі пов'язані, мов квіти у вінку, природним розмаїттям весни, літа й осені людського життя. Всі кольори та відтінки сердечних переживань: радощі і смуток, спогади і мрії, розчарування й надії, веселі жарти і героїчні пориви, трагічне й іронічне часто звучать на сторінках, що поруч.

У «Пісенному вінку» подано основні, найкращі, наймелодійніші нотні записи і тексти пісень, які в сучасних популярних збірниках часто побутують у різних інтерпретаціях.

Практика вивчення фольклору : методичні рекомендації для студентів / уклад. І. І. Журавкова; відп. ред. Г. Д. Ремезова. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 64 с. : ноти ; табл.

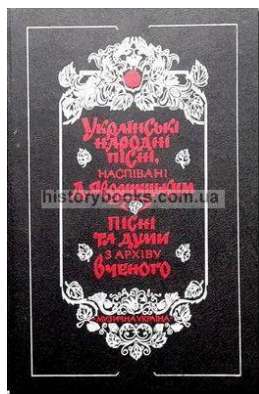
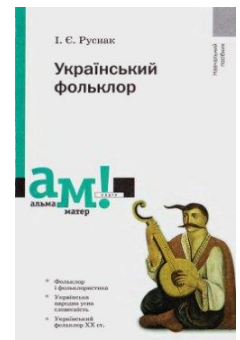
Видання містить зразки українського музичного фольклору, зібрані на Поділлі Ганною Коваль, та її коментарі до пісень.

Для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв.

Руснак І. Є. Український фольклор : навч. посіб. / І. Є. Руснак. – К. : ВЦ "Академія", 2010. – 304 с.

Навчальний посібник розкриває особливості, історію розвитку, жанрову структуру та тематичну палітру українського фольклору.

Адресований студентам культурологам, філологам та історикам.

Українські народні пісні, наспівані Д. Яворницьким. Пісні та думи з архіву вченого / уклад. М. М. Олійник-Шубравська. – К. : Музична Україна, 1990. – 456 с. : іл. ; ноти.

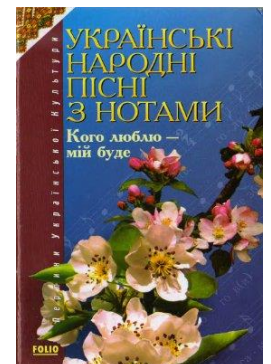
У збірці подано понад 300 зразків з мелодіями, які походять із центральних та східних областей України.

Видання розраховане на музикознавців, фольклористів та філологів.

Українські народні пісні : збірник / упоряд. О. А. Правдюк. – К. : Наукова думка, 1991. – 288 с. : ноти.

До збірника увійшли народні соціально-побутові, жартівливі, частівкові пісні, які були записані від сучасних носіїв фольклору.

Для музикознавців, фольклористів, філологів і шанувальників народного музичного мистецтва.

Українські народні жартівливі пісні : збірник / упоряд. В. М. Єсіпок. – К. : Техніка, 2005. – 232 с. : ноти.

Публікується близько 200 зразків найулюбленіших народом пісень, які віддзеркалюють побут, стосунки у побуті та суспільстві, кумедні ситуації.

Для широкого кола читачів.

Філоненко С. О. Усна народна творчість : навч. посіб. / С. О. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.

У посібнику подається навчально-методичний матеріал для всіх жанрів фольклору.

Для студентів гуманітарних спеціальностей.

Чи я в лузі не калина була : укр. нар. алегор. пісні / упоряд. Т. І. Колотило. – К. : Веселка, 1991. – 182 с. : іл. ; нот.

Збірку склали українські народні алегоричні пісні із сивої давнини.

Для середнього та старшого шкільного віку.

Додаткова інформація на сайтах:

Сікорська І. М. Жартівливі пісні [Електронний ресурс] / І. М. Сікорська // Енциклопедія сучасної України : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18880 (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.

Суспільно-побутові пісні [Електронний ресурс] // Українська література : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ukraienskaliteratura9999/usna-narodna-tvorcist/2-suspilno-pobutovi-pisni> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.

Усна народна творчість. Суспільно-побутові пісні [Електронний ресурс] // Підготовка до ЗНО – Освітній портал «Академія» : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <http://zno.academia.in.ua/> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.

Фольклор: народна музика, пісні, танці, прикмети, прислів'я, легенди [Електронний ресурс] // Культурно-історичний портал СПАДЩИНА ПРЕДКІВ : [блог]. – Текст. дані. – [Б. м.]. – Режим доступу: <https://spadok.org.ua/folklor/blog> (дата звернення: 05.12.2020). – Назва з екрану.